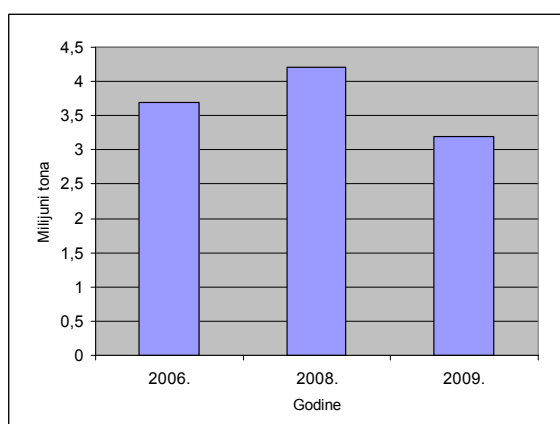

PROIZVODNJA ASFALTA U HRVATSKOJ U 2009. GODINI

1. Proizvodnja asfaltnih mješavina u 2009. godini - ukupno i po vrstama

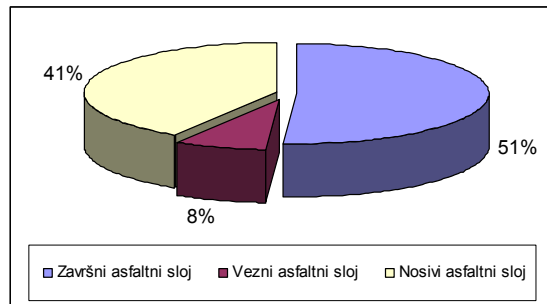
Tijekom prošle godine na svim asfaltnim bazama u Hrvatskoj proizvedeno je i ugrađeno **ukupno 3,23 milijuna tona asfaltnih mješavina** za izgradnju i održavanje cesta u Hrvatskoj. Za usporedbu, u 2008. godini je proizvedeno ukupno 4,17 milijuna tona svih vrsta asfaltnih mješavina, što pokazuje značajan pad proizvodnje u prošloj godini u odnosu na 2008. godinu od 22,5%. To je manja proizvodnja i u usporedbi s 2006. godinom u kojoj je proizvedeno 3,70 milijuna tona asfalta (slika 1).

Slika 1. Trend promjene količine proizvedenog asfalta u Hrvatskoj od 2006. do 2009. godine

Procjena vrijednosti ukupnog asfaltnog posla u Hrvatskoj u 2009. godini, dakle proizvodnje i ugradnje asfalta, iznosi oko 1.1 milijardu kuna u usporedbi s 1,5 milijardi kuna u 2008. godini. Još uvijek se radi o više nego respektabilnoj brojci, ali je važno naglasiti i smanjenje vrijednosti asfaltnog posla od oko 400 milijuna kuna, a prognoze za 2010. godinu ukazuju na daljnji značajan pad proizvodnje asfalta. Navedena situacija, a pogotovo najave za 2010. godinu, iziskuju ozbiljno promišljanje svih tvrtki uključenih u asfaltni posao u Hrvatskoj. Posebno stoga što su pokazatelji o ozbiljnom padu proizvodnje i ugradnje asfaltnih mješavina ujedno i pokazatelji značajnog pada i ukupnih aktivnosti u hrvatskoj cestogradnji u 2009. godini, koji se nastavlja i u ovoj godini. Pad aktivnosti u cestogradnji zasigurno iziskuju i analizu mogućih racionalizacija glede proizvodnje i ugradnje asfaltnih mješavina, a sve više pažnje treba posvećivati održivosti i „zelenoj“ proizvodnji tog važnog materijala u cestogradnji.

Od ukupne proizvodnje asfaltnih mješavina u 2009. godini 51% proizvedenih asfaltnih mješavina ugrađeno je u završne slojeve kolnika, 8% mješavina u vezne slojeve i 41% mješavina u nosive slojeve kolnika (slika 2). Za završne slojeve kolnika u najvećoj mjeri su korištene asfaltbetonske mješavine a znatno manje SMA asfaltne mješavine.

Slika 2. Proizvodnja asfalta u 2009. godini po vrstama asfaltnih mješavina

U 2009. godini proizvedeno je i ugrađeno i 212.000 m² mikroasfalta, a nastavljen je i skroman trend porasta postupka in situ recikliranja postojećih asfaltnih slojeva kolnika, iako se još uvijek radi o zanemarivim količinama.

2. Proizvodnja asfaltnih mješavina po tvrtkama

U Hrvatskoj ukupno tridesetak tvrtki proizvodi asfaltne materijale, s tim da gotovo sve ujedno i izvode asfaltna radova. Dakle, u Hrvatskoj još uvijek ne postoje klasične „tvornice“ asfalta, (gotovo) sva asfaltna postrojenja i dalje su u vlasništvu cestograđevnih tvrtki koje ujedno i izvode radove gradnje i održavanja cesta.

Iskustva iz razvijenih europskih zemalja ukazuju da je do procesa nastanka „tvornica“ asfalta dolazilo nakon što se pokazalo da sve veći broj asfaltnih postrojenja u vlasništvu cestograđevnih tvrtki nije više mogao rentabilno poslovati, koncentracija baza je postala prevelika a konkurencija takva da više nije omogućavala opstanak na tržištu, pa se tražio način da se proizvodnja asfalta učini racionalnijom i rentabilnijom. Možda sadašnja situacija značajnog smanjenja radova u cestogradnji, dakle i potražnje za proizvodnjom i ugradnjom asfaltnih materijala, pokrene razmišljanje o „gašenju“ prekomernih asfaltnih baza (obično nižih pojedinačnih kapaciteta) i organizaciju proizvodnje asfalta kao dioničarskih društava, u vlasništvu više građevinskih tvrtki.

Lista najvećih proizvođača asfalta u Hrvatskoj u 2009. godini nije se značajno promijenila u odnosu na 2008. godinu, samo što su proizvedene količine asfalta značajno smanjene. Na razini grupa, prvih šest proizvođača asfaltnih materijala s pojedinačnom proizvodnjom većom od 200.000 tona su:

1. STRABAG GRUPA HRVATSKA	373.000 tona/godišnje
2. CESTA d.d., Varaždin	364.000 tona/godišnje
3. OSIJEK – KOTEKS GRUPA	338.000 tona/godišnje
4. ZAGREBAČKKE CESTE	292.000 tona/godišnje
5. VIADUKT d.d.	280.000 tona/godišnje
6. G.P. KRK d.d.	231.000 tona/godišnje

STRABAG GRUPA HRVATSKA (koja uključuje STRABAG, PZC SPLIT i CESTAR iz Slavenskog Broda i EUROASFALT) je s proizvedenih nešto više od 370 tisuća tona asfalta bila najveći proizvođač asfalta u Hrvatskoj u 2008. godini. Svega nekoliko tisuća tona asfalta manje proizvela je tvrtka CESTA d.d. iz Varaždina. Tek nešto manju proizvodnju asfalta u prošloj godini imale je trećeplasirana OSIJEK–KOTEKS GRUPA (koja uključuje tvrtku OSIJEK – KOTEKS iz Osijeka i ASFALTNU CESTU iz Splita, u vlasništvu tvrtke OSIJEK –

KOTEKS). Zatim slijede ZAGREBAČKE CESTE s proizvodnjom tek nešto manjom od 300 tisuća tona i tvrtka VIADUKT d.d. iz Zagreba s tek nekoliko tisuća tona manjom proizvodnjom. Šesti najveći proizvođač asfalta u prošloj godini je bila tvrtka G.P. KRK d.d. s proizvodnjom nešto većom od 230 tisuća tona. Šest navedenih tvrtki proizvelo je ukupno 1.878.000 tona asfalta ili 58% ukupne proizvodnje u 2009. godini.

Ako se analizira proizvodnja asfalta po pojedinačnim tvrtkama (ne po grupacijama povezanim vlasničkim odnosima), prošlogodišnji šampioni u proizvodnji asfalta, s pojedinačnom godišnjom proizvodnjom većom od 200 tisuća tona, su slijedeće tvrtke:

1. CESTA d.d., Varaždin	364.000 tona/godišnje
2. OSIJEK – KOTEKS d.d.	300.000 tona/godišnje
3. ZAGREBAČKE CESTE	292.000 tona/godišnje
4. VIADUKT d.d.	280.000 tona/godišnje
5. G.P. KRK d.d.	231.000 tona godišnje

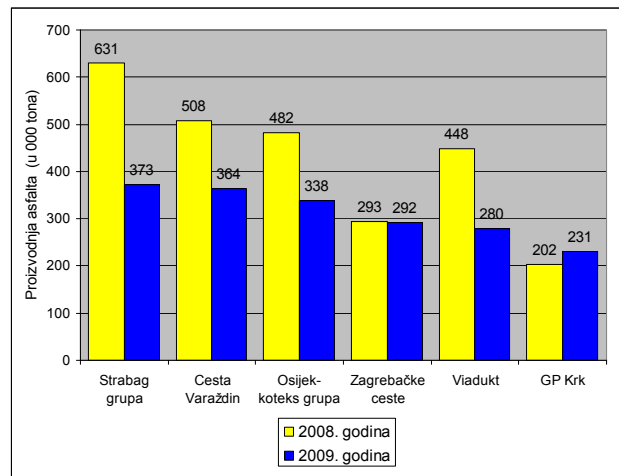
Na prvom mjestu je već drugu godinu tvrtka CESTA d.d. Varaždin, ali ove godine sa značajno nižom proizvodnjom asfalta u odnosu na prošlu godinu. Tvrtke OSIJEK-KOTEKS i VIADUKT zadržale su pozicije najvećih proizvođača asfalta, ali isto tako sa značajno manjom proizvodnjom u odnosu na 2008. godinu. Zadržavanjem razine proizvodnje asfalta iz 2008. godine podiglo je ZAGREBAČKE CESTE na treće mjesto po proizvodnji asfalta u 2009. godini, a čak nešto veća proizvodnja tvrtke GP KRK u prošloj godini u odnosu na 2008. godinu uvrstila je tu tvrtku među pet najvećih proizvođača asfalta u 2009. godini.

Slika 3. Asfaltna baza tvrtke Cesta d.d. Varaždin, najvećeg pojedinačnog proizvođača asfalta u 2009. godini

Na slici 4 prikazana je usporedba proizvodnje asfalta tvrtki/grupacija s godišnjom proizvodnjom većom od 200 tisuća tona u 2008. i 2009. godini. Vidljiv je značajan pad proizvodnja (i ugradnja) asfalta kod četiri najveća proizvođača asfalta u rasponu od 28% do 41%. ZAGREBAČKE CESTE zadržale su u 2009. godini razinu proizvodnje iz 2008. godine, međutim, treba naglasiti da ova tvrtka nije na tržištu i njena proizvodnja ustvari ovisi o

potrebama grada Zagreba. Od tvrtki s godišnjom proizvodnjom većom od 200 tona asfalta jedino je tvrtka G.P. KRK uspjela povećati proizvodnju s 202.000 tona u 2008. godini na 231.000 tona u 2009. godini.

Slika 4. Usporedba proizvodnje asfalta u 2008. i 2009. godini šest najvećih proizvođača asfalta u Hrvatskoj

Predsjednik uprave tvrtke CESTA d.d. Varaždin gospodin Zlatko Korpar u slijedećih nekoliko rečenica komentira sadašnju gospodarsku situaciju u Hrvatskoj i njen utjecaj na uvjete poslovanje jedne tako snažne cestograđevne tvrtke koja je u prošloj i ovoj godini morala povući bolne rezove:

„.....

“

Ostaje za nadati se da ova godina neće donijeti daljnji ozbiljan pad potražnje za proizvodnjom (i ugradnjom) asfaltnih materijala u Hrvatskoj, slijedom toga i svih drugih aktivnosti u cestovnom sektoru. U narednim godinama može se sa sigurnošću predvidjeti postupni pad potražnje za asfaltnim materijalima za potrebe gradnje novih cesta ali sadašnje stanje postojeće cestovne mreže i njeno starenje svakako će iziskivati povećanje aktivnosti na obnovi i rekonstrukciji mnogih cesta, dakle i povećanu potražnju za asfaltnim materijalima.

Mislím da se može reći da postoji konsenzus oko toga da se ulaganje u infrastrukturu općenito vraća s dividendama, ali treba naglasiti da je to tako samo dok se ta ulaganja pažljivo i razumno planiraju. Treba analizirati kako ulaganja u infrastrukturu uključiti u buduće gospodarske strategije i kako transportna infrastruktura može doprinijeti budućem kontinuiranom gospodarskom rastu.

Kod većih proizvođača asfalta, najveći pad proizvodnje u 2009. godini u odnosu na 2008. godinu vidljiv je u slučaju tvrtke HIDROELEKTRA NISKOGRADNJA – ta je tvrtka u 2008. godini proizvela 368 tisuća tona asfalta a 2009. godine svega 120 tisuća tona, svega trećinu proizvodnje asfalta iz prijašnje godine. Naravno, ima i obrnutih primjera – navodim samo jedan takav kod većih proizvođača asfalta - tvrtka CESTA d.d. Pula je u 2009. godini proizvela 169 tisuća tona asfalta, što je porast od 27% u odnosu na 2008. godinu. Nažalost, unatoč i takvim primjerima, ostaje činjenica da je kod većine relevantnih proizvođača asfalta

zabilježen ozbiljan pad proizvodnje asfalta, dovodeći u pitanje daljnje ulaganje u unapređivanje proizvodnje asfalta u Hrvatskoj.

U Hrvatskoj se u 2008. godini asfalt proizvodio na pedesetak asfaltnih baza, uglavnom stacionarnih. I dalje prevladavaju baze u rasponu kapaciteta 80 do 200t/h, sa svega pet asfaltnih baza kapaciteta 200t/h ili više. Ukupna moguća mjesečna proizvodnju s postojećim kapacitetom asfaltnih baza je oko 1,6 milijuna tona asfalta (uz pretpostavku desetsatne dnevne proizvodnje i 24 radna dana mjesečno). Pod pretpostavkom da baze proizvode punim kapacitetom tijekom šest mjeseci godišnje, dolazimo do moguće proizvodnje asfalta od 9,5 milijuna tona godišnje, dakle trostruko većom mogućom proizvodnjom od stvarno proizvedene količine asfalta u 2009. godini.

Kada se analizira prošlogodišnja proizvodnja asfalta po tvrtkama koje su prošle godine proizvodele asfalt, dolazi se do zanimljivih podataka o iskorištenosti instaliranih proizvodnih kapaciteta u pojedinim tvrtkama.

Od velikih proizvođača asfalta, s godišnjom proizvodnjom asfalta preko 200 tisuća tona najbolju iskorištenost postrojenja imale su ZAGREBAČKE CESTE s proizvedenih 975 tona asfalta po jednoj toni instaliranog satnog kapaciteta asfaltne baze(a). Slijede OSIJEK-KOTEKS i VIADUKT i s proizvedenih 750 tona odnosno 720 tona po jednoj toni instaliranog satnog kapaciteta baze. Manju iskorištenost ima CESTA Varaždin s proizvedenih 600 t a najmanju GP KRK s proizvedenih 480 tona po jednoj toni instaliranog satnog kapaciteta. Primjera radi, puna iskorištenost asfaltne baze (uz pretpostavku desetsatne dnevne proizvodnje, 24 radna dana mjesečno i sedam mjeseci godišnje) iznosila bi oko 1700 tona po jednoj toni instaliranog satnog kapaciteta baze.

Od srednje velikih proizvođača asfalta, s godišnjom proizvodnjom 120 do 200 tisuća tona asfalta najbolju iskorištenost imala je tvrtka PZC Split s proizvedenih 900 tona asfalta po jednoj toni instaliranog satnog kapaciteta asfaltne baze. Slijedi SWIETELSKY s proizvedenih 780 tona asfalta i CESTA Pula s proizvedenih 510 tona asfalta po toni instaliranog satnog kapaciteta baze(a).

Među relativno manjim proizvođačima (godišnje proizvodnje 80 do 120 tisuća tona) najuspješniji su bili CESTA Bjelovar i CESTA Karlovac s proizvedenih 1060 tona odnosno 1000 tona po jednoj toni instaliranog satnog kapaciteta baze.

3. Doprinos proizvođača asfaltnih mješavina poboljšanju palete asfaltnih tehnologija

Gore opisano značajno smanjenje proizvodnje asfalta, kao rezultat gospodarskom krizom smanjene potražnje, ne ide u prilog razvoju novih asfaltnih tehnologija koje idu u smjeru ekološki prihvatljivije proizvodnje i boljih svojstava ugrađenih asfaltnih slojeva. Više nego teška situacija u gotovo svim cestograđevnim tvrtkama u Hrvatskoj, zbog drastičnog smanjenja aktivnosti u cestovnom sektoru, ipak ne bi smjela biti razlogom da se ne potiču naše tvrtke da ponude nove asfaltne proizvode, pogotovo tvrtke koje zbog vlasničke strukture imaju lakši pristup novim europskim tehnologijama. To će biti i tema budućih sastanaka Hrvatskog asfaltnog društva, a planira se i prezentacija odabranih tehnologija za sve članice Hrvatskog asfaltnog društva ali i naručitelje predmetnih radova. Težište će biti na novim tehnologijama koje ne iziskuju značajna ulaganja u novu ili prilagodbu postojećih postrojenja i opreme, za što naše cestograđevne tvrtke u ovoj teškoj situaciji teško da imaju

moćnosti. To su primjerice s jedne strane kvalitetniji ali i tanji (najskuplji) završni slojevi asfalta, korištenje starog asfalta u proizvodnji novih asfaltnih mješavina, proizvodnja asfaltnih mješavina pri nižim temperaturama, na različite načine modificirana bitumenska veziva i slično. Siguran sam da će se već slijedećih godina mnoge od navedenih (za Hrvatsku) novih tehnologija koristiti u projektima izgradnje ili održavanja javnih cesta i postati svakodnevna praksa.

I u ovom slučaju Hrvatsko asfaltersko društvo će pomagati svojim članicama da usvoje proizvodnju novih asfaltnih proizvoda.

4. Umjesto zaključka

Pokazatelji o značajnom padu proizvodnje asfaltnih materijala u 2009. godini u odnosu na 2008. godinu, s prošlogodišnjom proizvodnjom značajno manjom i od 2006. godine pokazatelj je naglog pada aktivnosti u cestovnom sektoru. To stavlja cestograđevne tvrtke u izrazito nepovoljnu situaciju i dovodi u pitanje njihovo „preživljavanje“, pogotovo što prvi pokazatelji za 2010. godinu najavljuju daljnji ozbiljan pad proizvodnje asfaltnih materijala, što je najbolja indikacija i sveopćeg pada aktivnosti u cestogradnji.

Za nadati se da gore opisano značajno smanjenje proizvodnje asfalta, kao rezultat gospodarskom krizom smanjene potražnje, neće onemogućiti razvoj novih asfaltnih tehnologija koje idu u smjeru ekološki prihvatljivije proizvodnje i boljih svojstava ugrađenih asfaltnih slojeva.